

Rodinné právo

Pojem

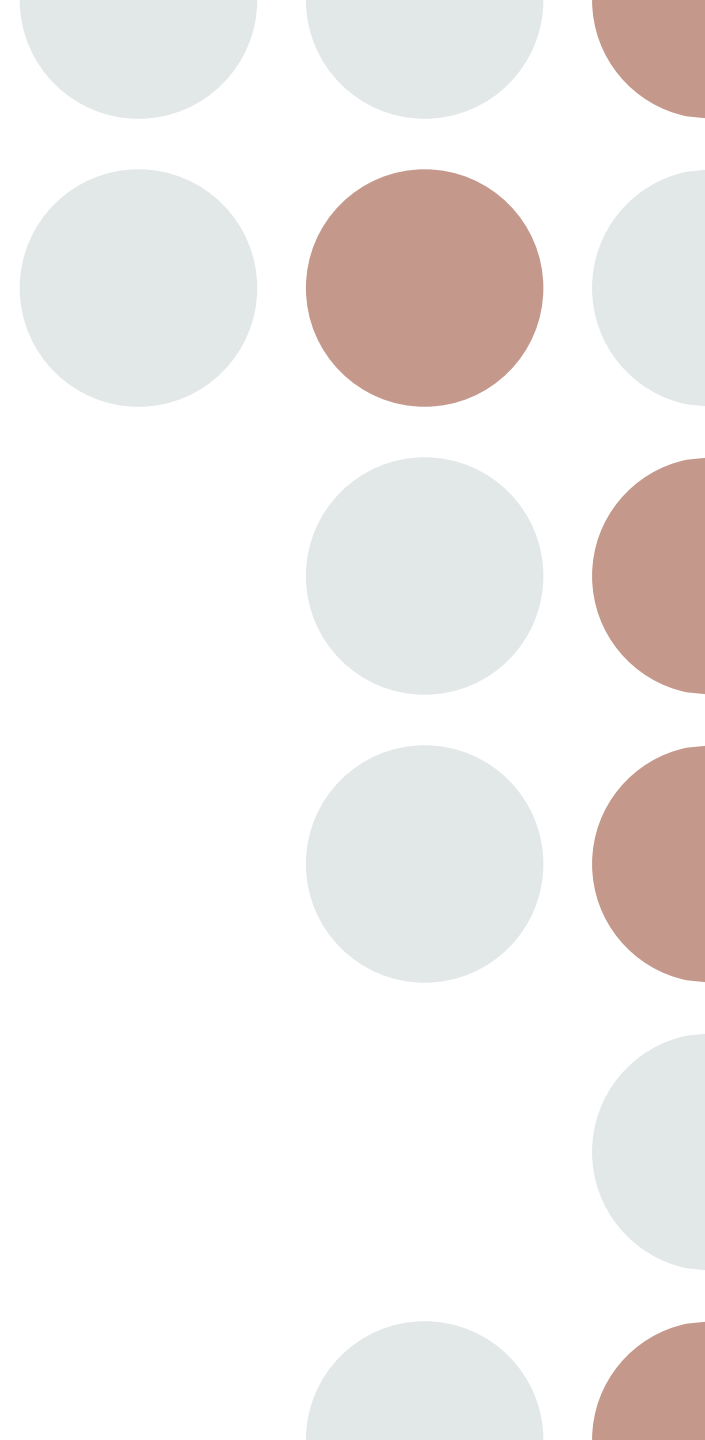
- „Tvoří právní normy, které upravují **manželství, vztahy mezi rodiči a dětmi** manželskými i nemanželskými, mezi dalšími blízkými příbuznými, **vztahy při náhradní rodinné péči.**“

-) *ne dědické právo*

- Zařazení
 - Spadá do **soukromého práva**
 - Pododvětví **občanského práva**
-

Hlavní pojmy – co se v tomto odvětví řeší

- Manželství
 - Rodina
 - Společné jmění manželů
 - Rodičovská zodpovědnost
 - Náhradní rodinná péče.
-

Prameny

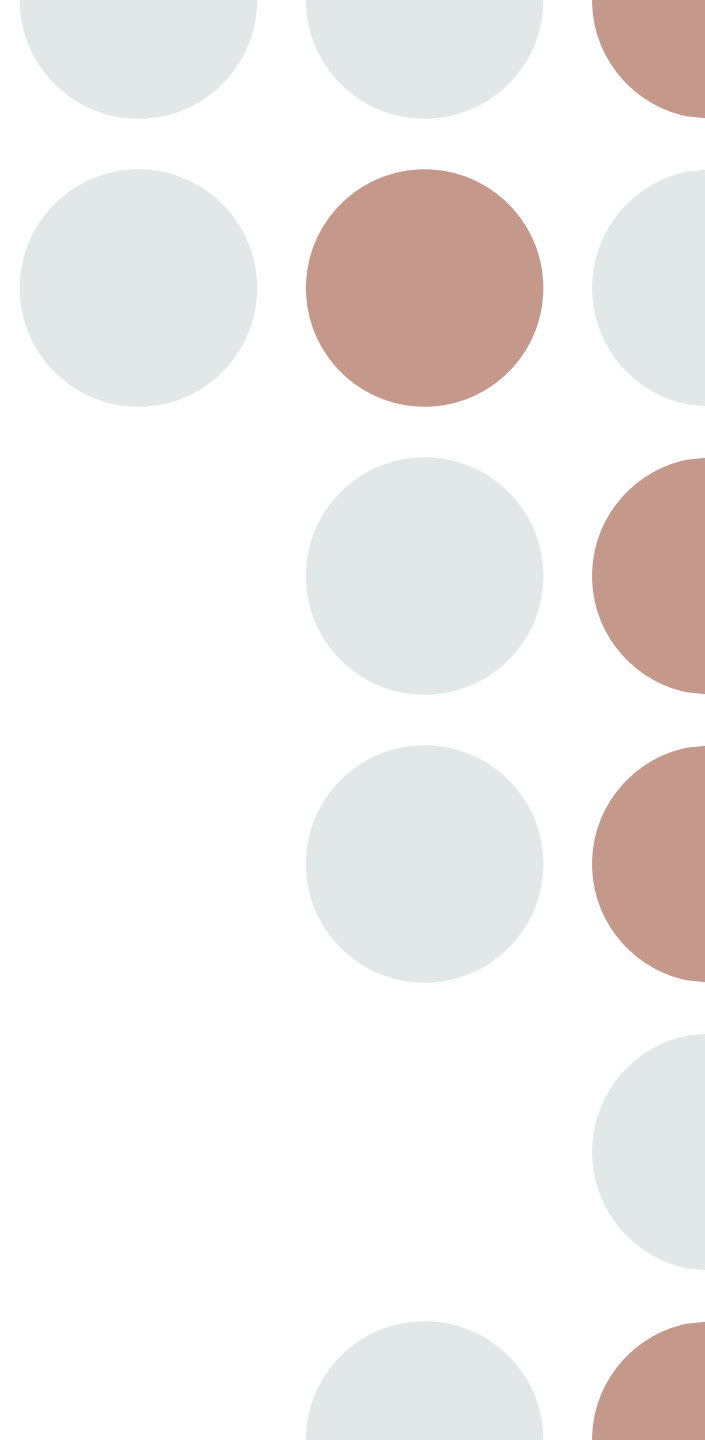
- Hlavní pramen:

Zákon č. 89/2012 Sb., **občanský zákoník**, ve znění pozdějších předpisů

- Další prameny:

Zákon č.210/1998 Sb., **o sociálněprávní ochraně dětí**, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 115/2006 Sb., **o registrovaném partnerství**, ve znění pozdějších předpisů
-

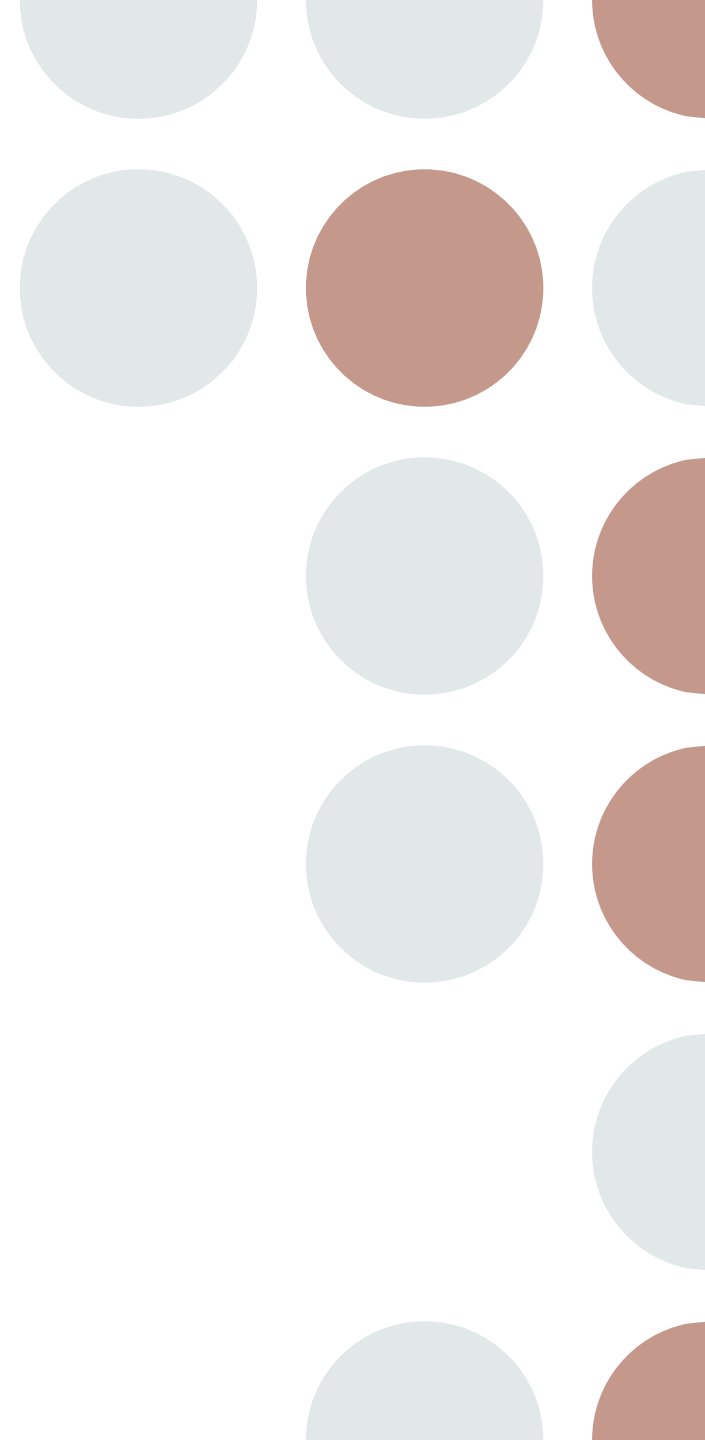
Manželství

- Trvalé společenství **muže a ženy**, založené zákonným způsobem formou **občanského** nebo **církevního sňatku.**“
 - **Kdo nemůže:**
 - nedosáhl věku 18 let,
 - má omezenou svéprávnost v této oblasti
 - již dříve uzavřela manželství nebo která již dříve vstoupila do partnerství anebo do obdobného svazku osob stejného pohlaví v zahraničí, a její manželství nebo partnerství anebo obdobný svazek trvá.
-

Vznik manželství, formy sňatku

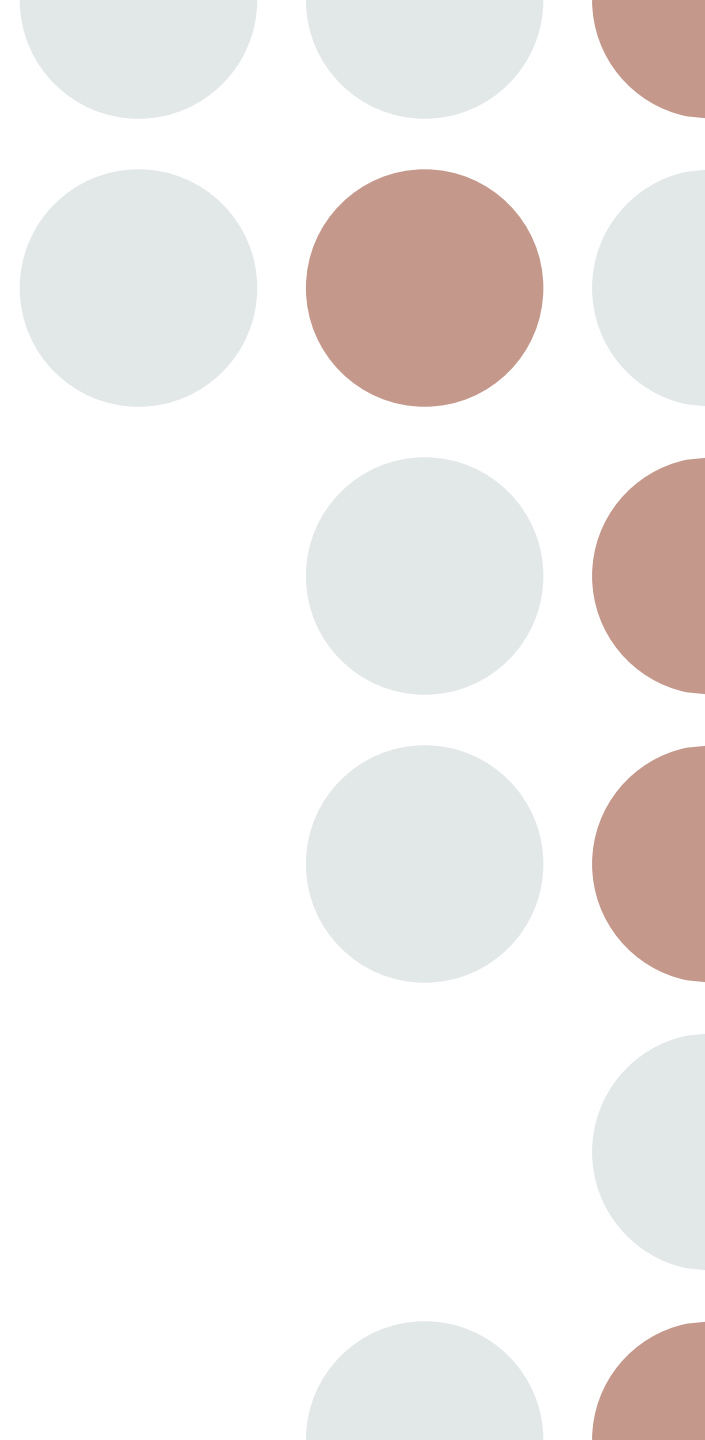
- Před orgánem církve - **Církevní forma**
- Před orgánem státu - **Civilní forma**

Která je legální?

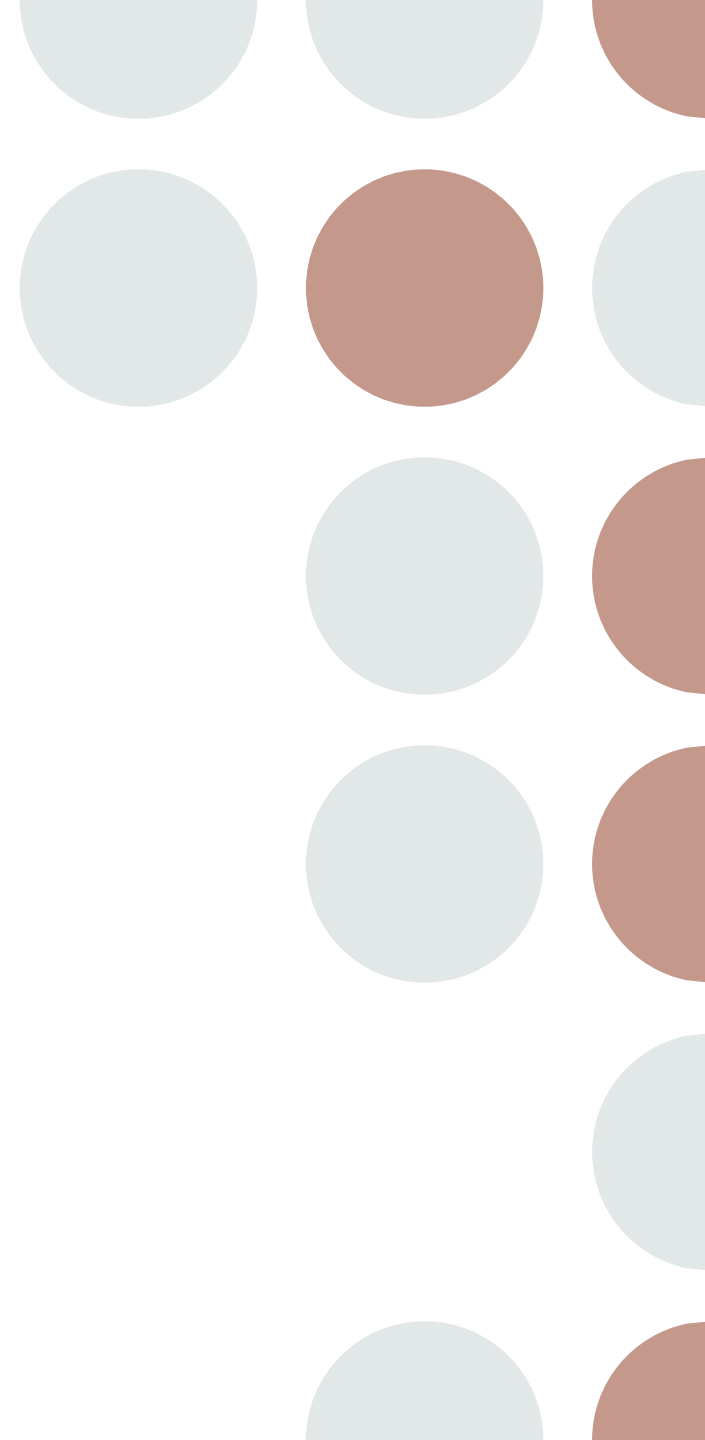
Zánik manželství

- Smrtí manžela
 - Prohlášení manžela za mrtvého
 - Rozvodem
-

Práva v manželství

- Muž a žena mají stejná práva a povinnosti
 - V běžných věcech se zastupují
 - Občanský zákoník: právo znát svůj zdravotní stav, povinnost se podporovat, vyživovací povinnost navzájem, spravovat společně domácnost a záležitosti
-) kromě vyživovací povinnosti spíše proklamativní
-

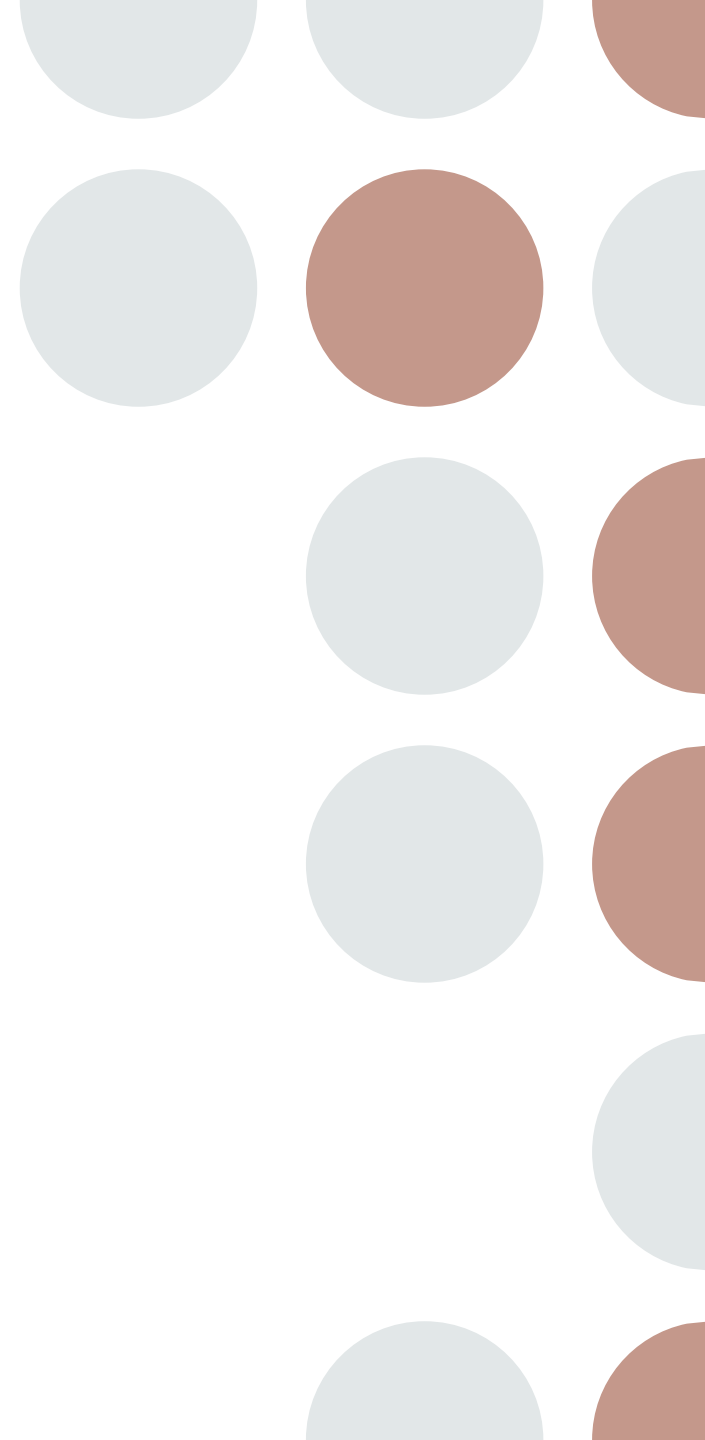
Společné jmění manželů

- "SJM"
 - tzv. manželské majetkové právo
 - majetek získání za trvání manželství bez ohledu na to, který z manželů ho pořídil je **společně a nerozdílně** obou manželů

 - -) společně a nerozdílně x napůl
-

Vznik SJM

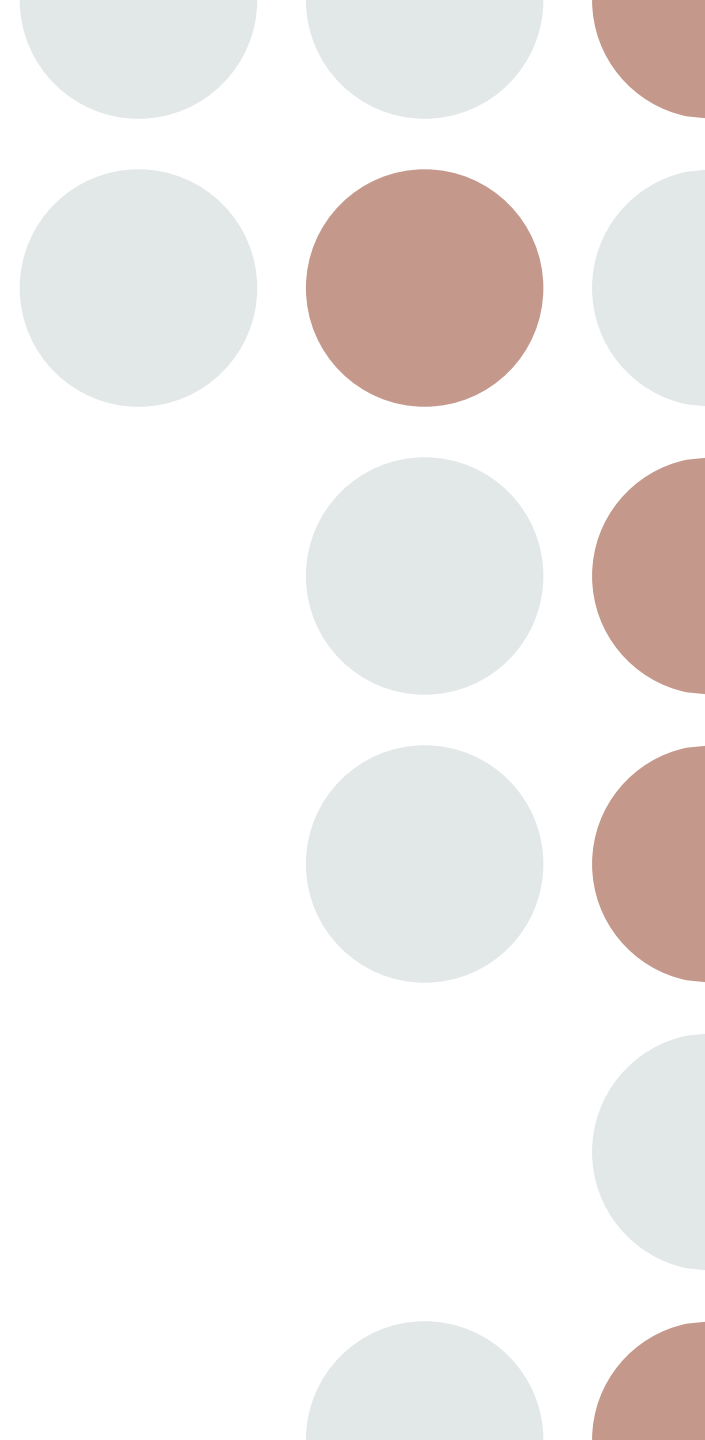
- Zákonný vznik = okamžikem sňatku.
 - Smluvní – předmanželská smlouva
 - Soudním rozhodnutím
-

Zánik SJM

- Zánikem manželství
 - Rozhodnutím soudu

 - -) už se netvoří nové SJM
 - -) dosavadní SJM je nutné soudně!! vypořádat
-

Obsah SJM

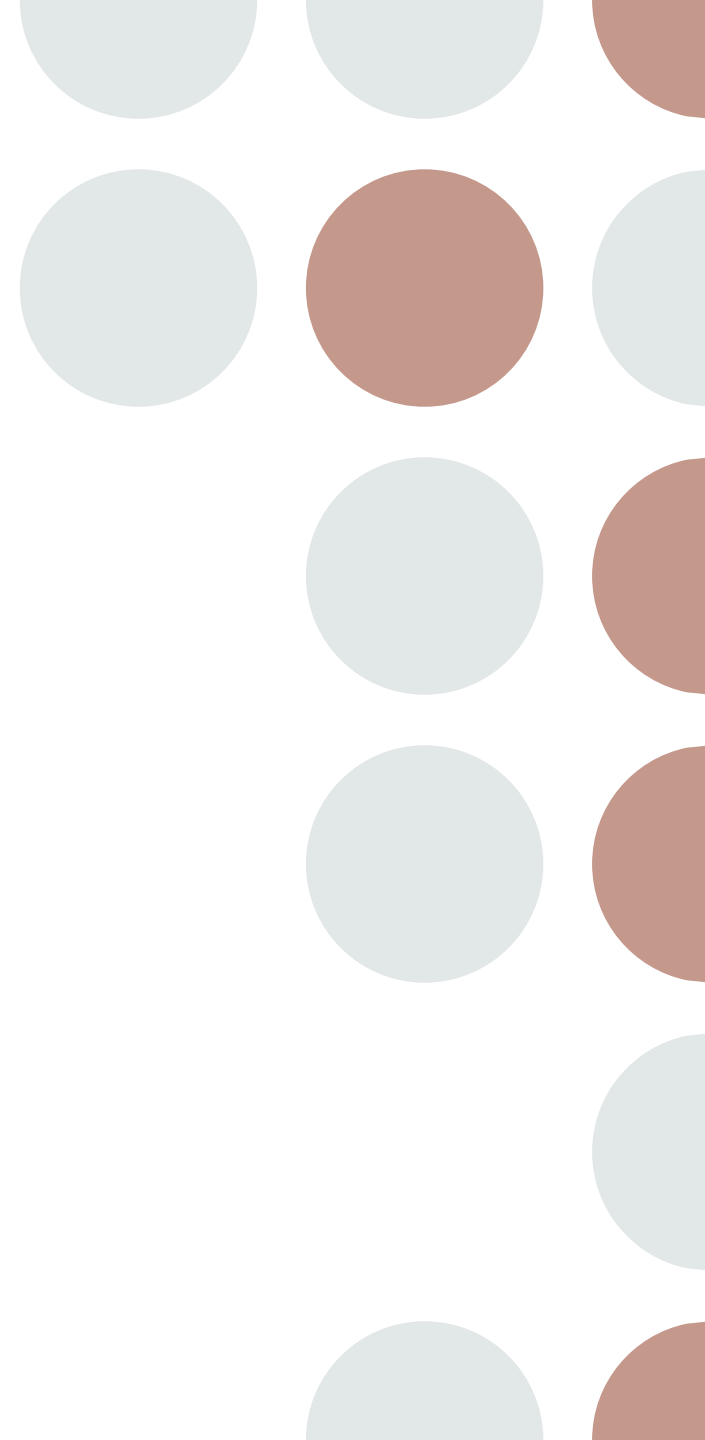
- Aktiva + pasiva
 - Vše, co manželé nabydou za trvání manželství
 -) kromě:
 - Dědictví
 - Daru
 - Věcí osobní potřeby
 - Dluhů spojených s majetkem pouze jednoho z manželů, převzaté bez souhlasu druhého manžela
-

Zúžení SJM

- Dohodou – u notáře, lze jen do budoucna
 -) pokud toto před manželství = "předmanželská smlouva"
 - Soudně - na návrh jednoho, lze jen do budoucna s ohledem na jednání v minulosti (dluhy, podnikání apod.) - může jít až ke zrušení SJM
-

Vypořádání SJM

- Zpětně po ukončení manželství anebo při ukončení
 - Rozdělen majetek ze SJM do výlučných vlastnictví
 - Vypořádáno rozhodnutím soudu
 - ´-) může ale jen schválit dohodu o vypořádání
 - Nemusí být "spravedlivé"
-

Registrované partnerství

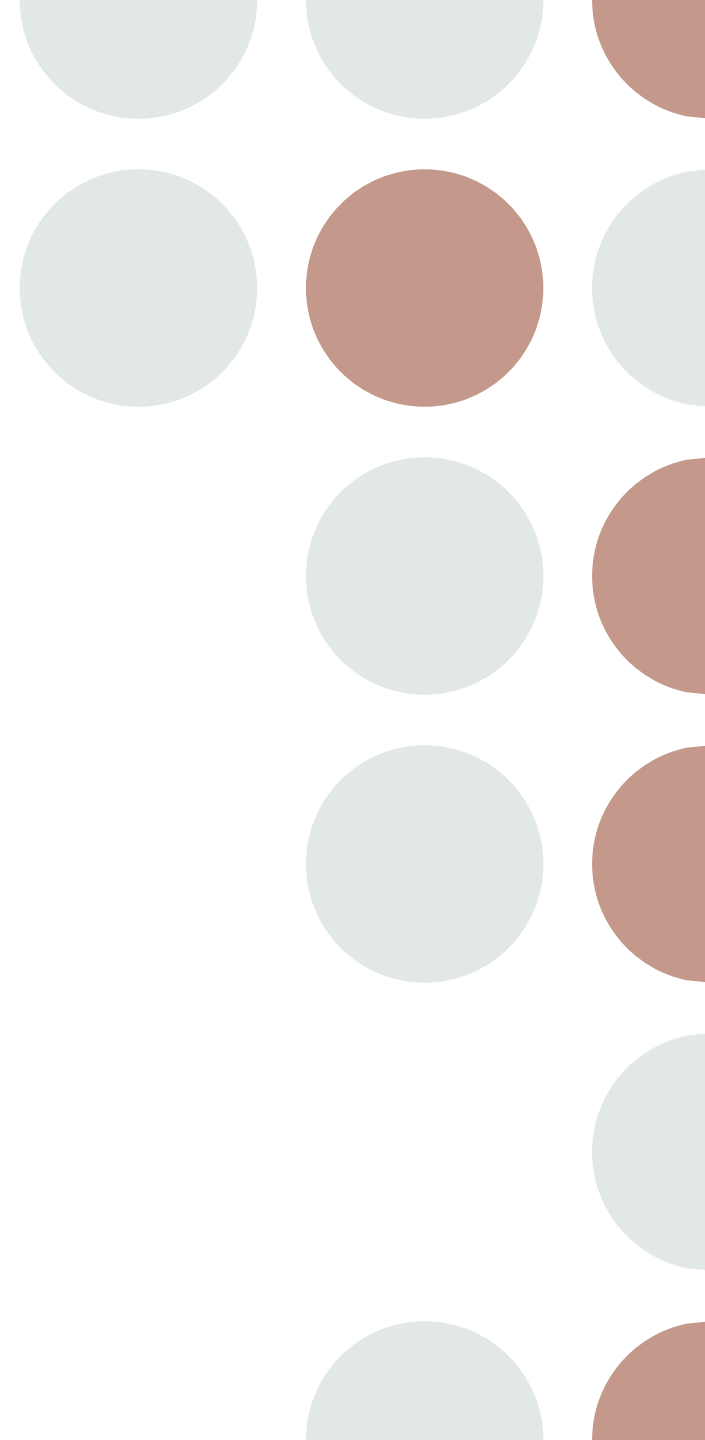
- na základě zák. č. 115/2006 Sb.
 - trvalé společenství dvou osob stejného pohlaví
 - uzavření - obdoba sňatku (podmínky, matriční úřad)
 - Alespoň jeden partner občan ČR
 - Zánik - zrušení partnerství
 - Práva partnerů viz. manželství - NE SJM!
 - Dědictví viz. manželé
-

Manželství x registrované partnerství

Zdá se být podobné, ale není:

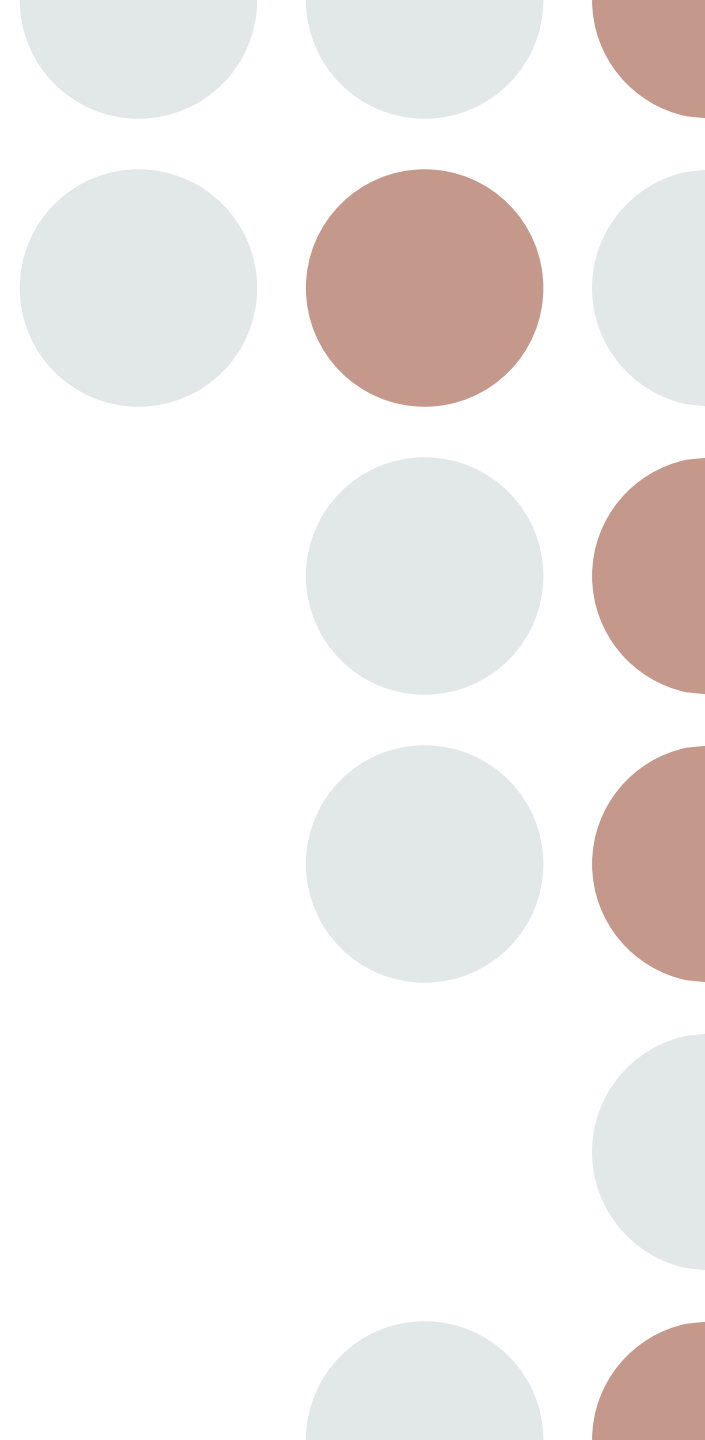
viz:

<https://www.jsmefer.cz/rozdily>

Vztahy mezi rodiči a dětmi

- **Rodičovská zodpovědnost**
 - "souhrn práv a povinností při péči o **nezletilé dítě**, při jeho zastupování a při správě jeho jmění." - mají rodiče
 - Rodiče x zákonní zástupci
 - Zletilé x nezletilé děti
 - Manželské i nemanželské děti jsou si rovny
 - Rodičovská odpovědnost x výkon rodičovské odpovědnost při oddělené péči
-

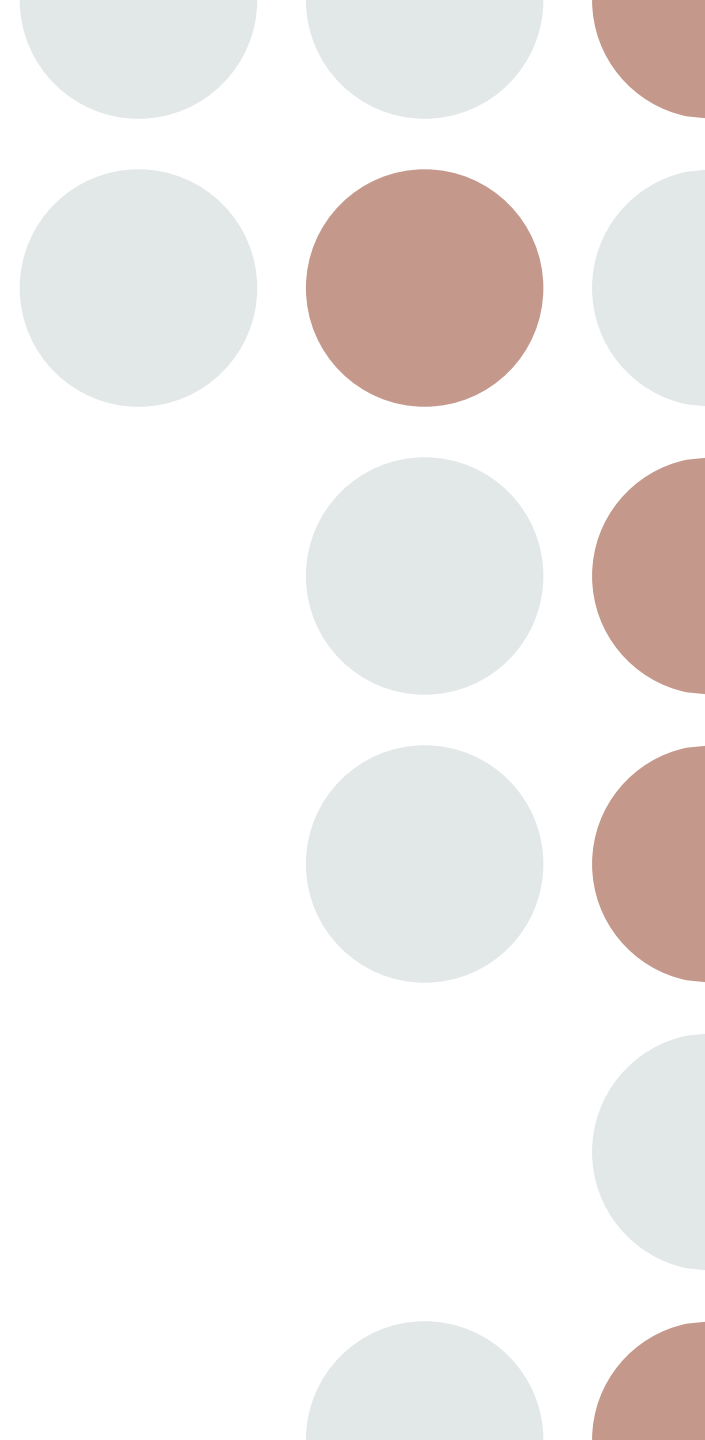

Práva dítěte vůči rodičům

- Vychází z **Úmluvy o právech dítěte**
 - Aby **oba** rodiče dbali své rodičovské odpovědnosti =
= péče o dítě v širším slova smyslu:
 - péči o zdraví, tělesný, citový, mravní a rozumový vývoj,
 - ochrana dítěte
 - osobní styk rodiče s dítětem
 - zajišťování výchovy a vzdělání
 - určení místa bydliště
 - zastupování dítěte a spravování jeho jmění
 - vyživovací povinnost vůči
-

Zbavení rodičovské odpovědnosti

- Výjimečně lze soudem
 - Není při svěřením dítěte do péče druhého
-

Vyživovací povinnosti

- Rodičů vůči dětem - dokud se nedokáže samo živit, dítě má právo na stejnou životní úroveň
- Děti vůči rodičům - zletilé děti
- Mezi manžely
- Mezi rozvedenými manžely
- Mezi ostatními příbuznými - např. vnoučata vůči prarodičům

-) pokud neplněno - lze vymáhat soudně - u rodičů vůči dětem nehledě na svěřením do péče

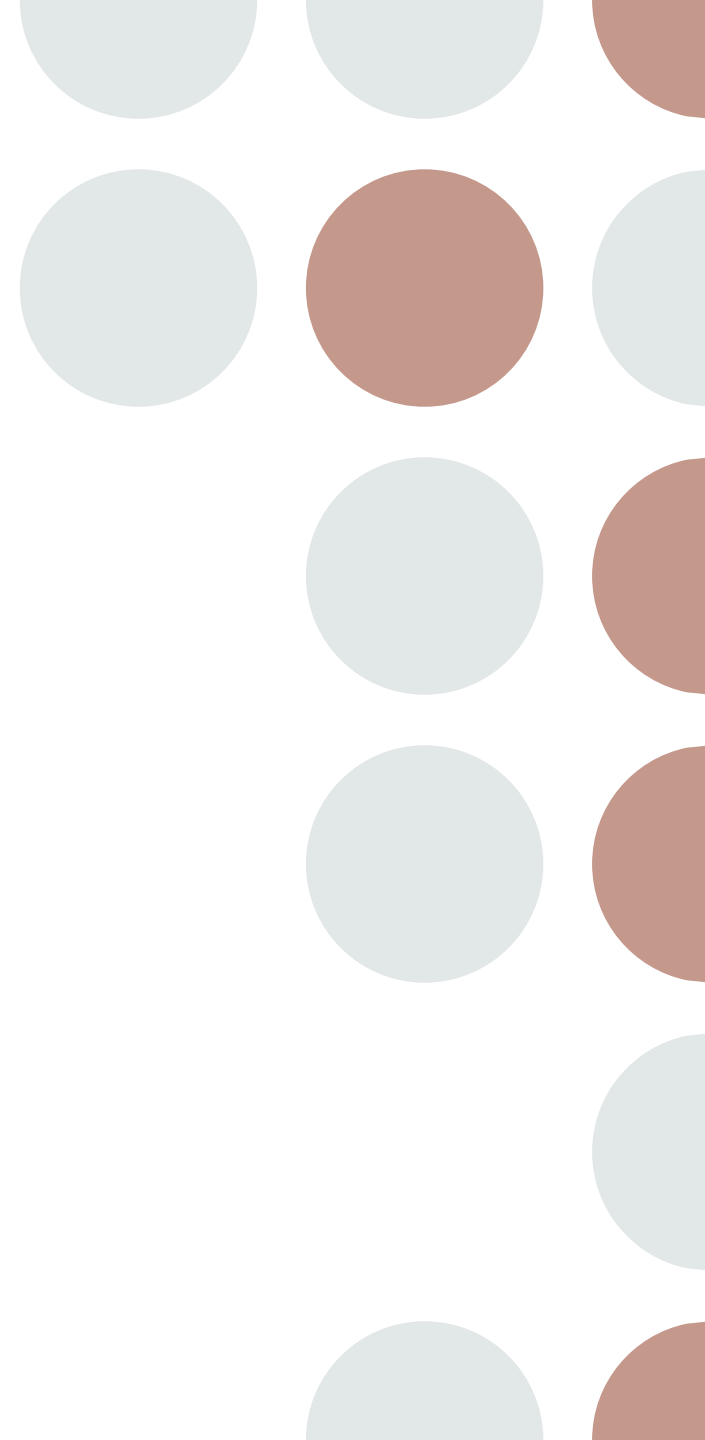
Rozvod

- Jen soudně
 - **Sporný x nesporný** (dohodou)
 - **Nesporný** - je třeba se shodnout na:
 -) otázce bydlení
 -) vypořádání SJM
 -) poměrům k nezletilým dětem
- = soud potvrdí dohodu, nezkoumá důvody rozvratu
-

Úprava poměrů k nezletilým dětem

- Otázka péče -) dotaženo do extrému lze požadovat i exekuci dítěte
 - Otázka výživy
 -) o všem rozhoduje soud, vstupuje vždy OSPOD jako účastník řízení

 -) Svěření dítěte do péče - společná, střídavá, výlučná + lze upravit styk k jednotlivým rodičům
 -) Stanovení výživného tomu rodiči, kdo nemá v péči anebo kdo má ve střídavé péči
-

Stanovení výživného

- Dle potřeb dítěte
- Dle příjmů rodiče
-) dítě má nárok na životní úroveň rodiče a lepší

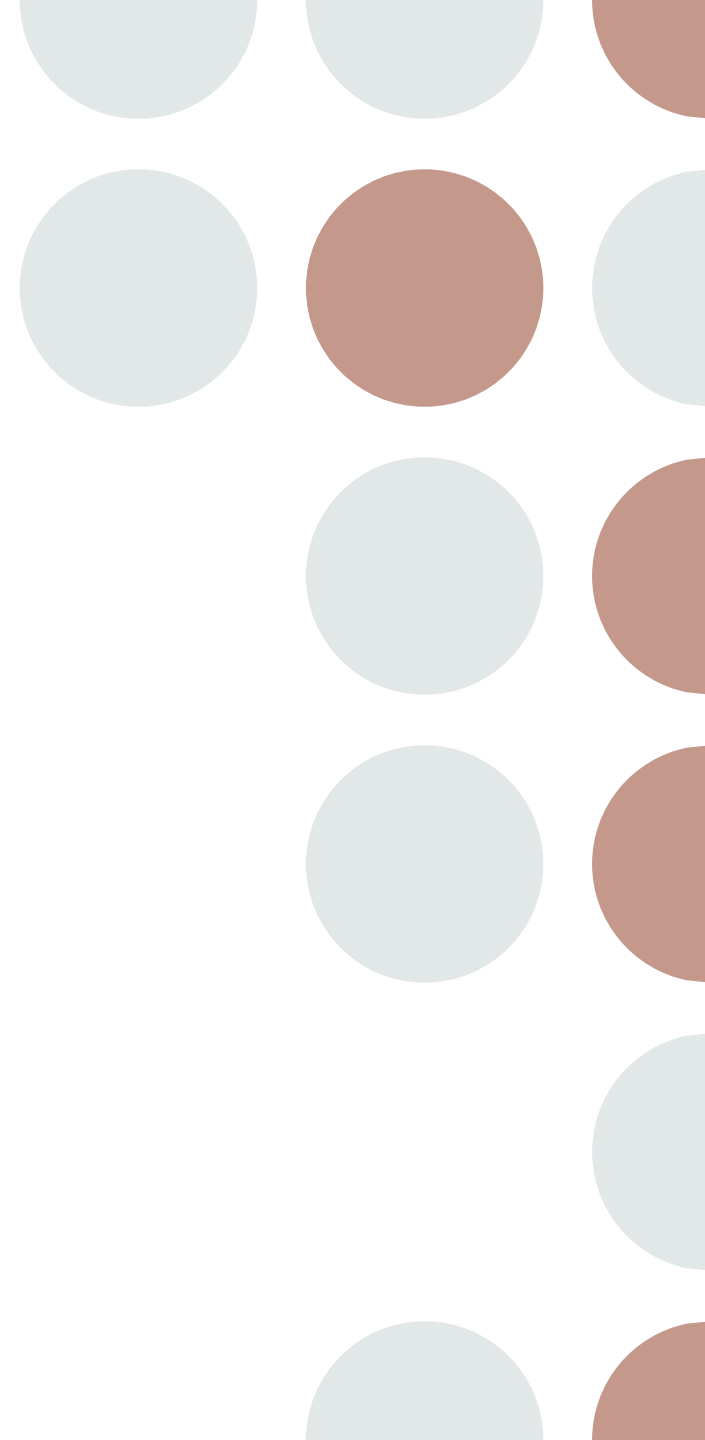
Dle čeho se orientačně stanovuje:

<https://justice.cz/web/msp/nova-tabulka-vyzivneho>

- Vydává ministerstvo spravedlnosti
-

Výživné na dítě

- Za nezletilé žádá druhý rodič nebo OSPOD
 - Zletilé dítě samo
 - Lze upravovat soudně - zvýšení, snížení
 - Obecně se nepromlčuje, promlčují se jednotlivé dávky - promlčecí doba 3 roky.
-

Novela občanského zákoníku od 1/2025

- Zrušení tzv. "péčí" - pečují vždy oba rodiče, reálně bude jen péče, která byla doposud označována jako společná
- Rozvod vždy na jedno "stání"
- Fyzické tresty dětí označeny jako nepřijatelné

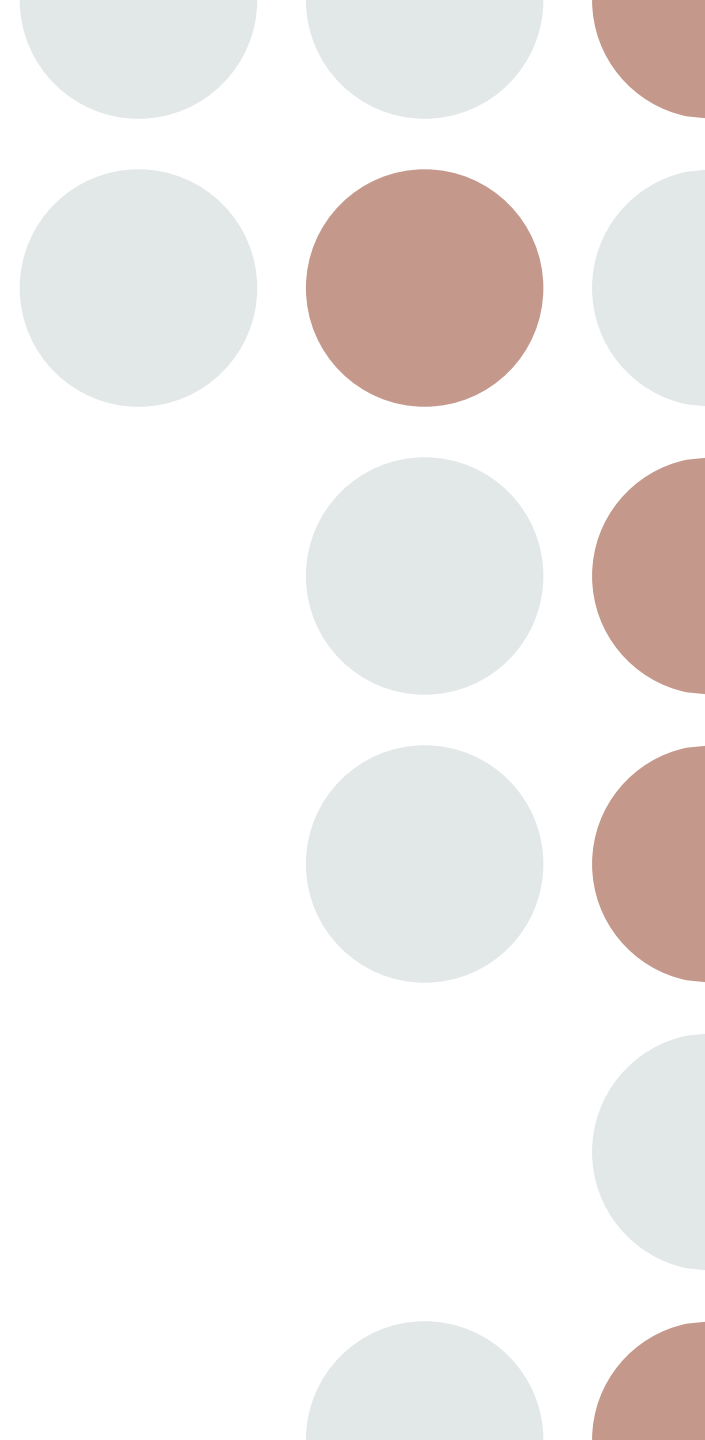
-) pokrok vpřed v mnoha směrech

Náhradní rodinná péče

- Rozhoduje soud, pokud **nelze péče ani jednoho rodiče zapsaného v rodném listě**
 - Má přednost před tzv. ústavní péčí (nespadá do rodinného práva)
 -) *ústavní péče:*
 - *Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (ZDVOP)*
 - *Diagnostický ústav*
 - *Dětský domov*
 - *Dětský domov se školou*
 - *Výchovný ústav*
-

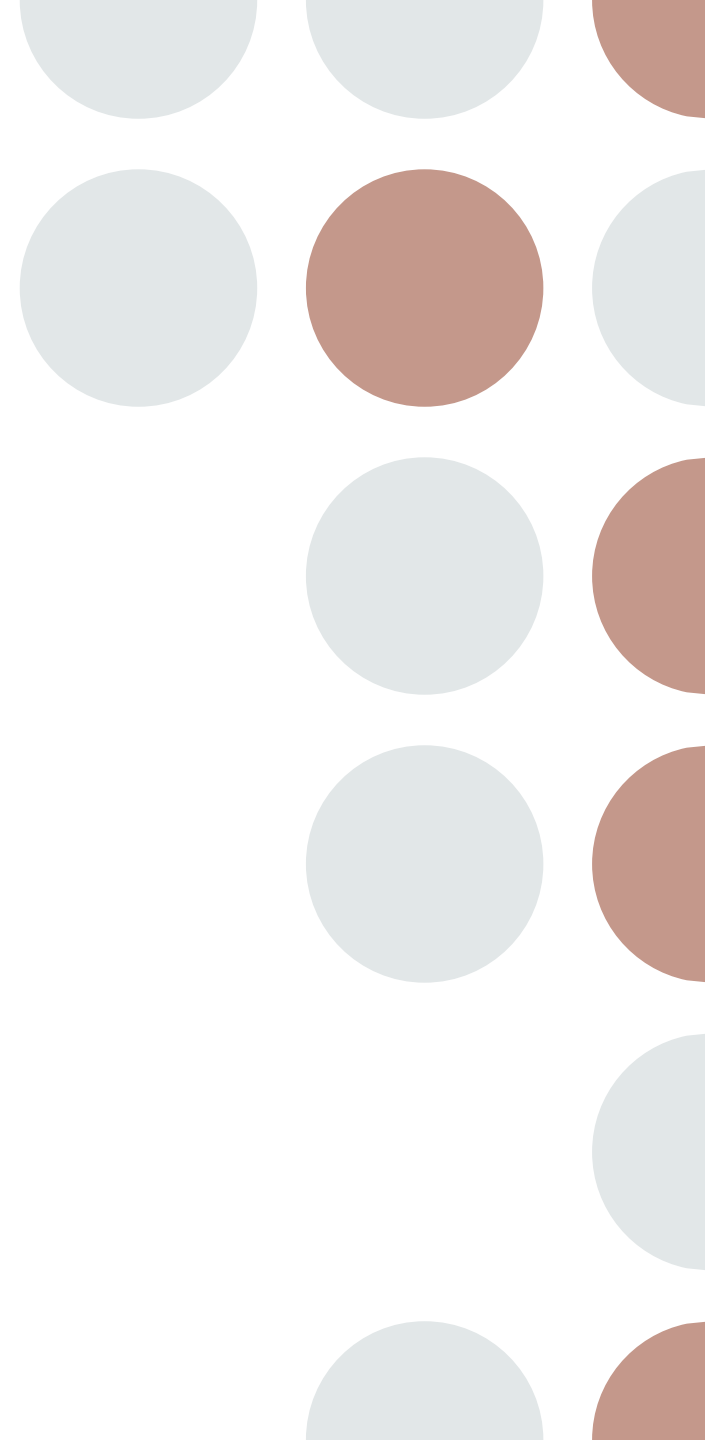
Formy náhradní rodinné péče

- péče jiné osoby (tzv. svěřenectví)
 - pěstounská péče
 - pěstounská péče na přechodnou dobu
 - poručenství s osobní péčí
 - osvojení
-

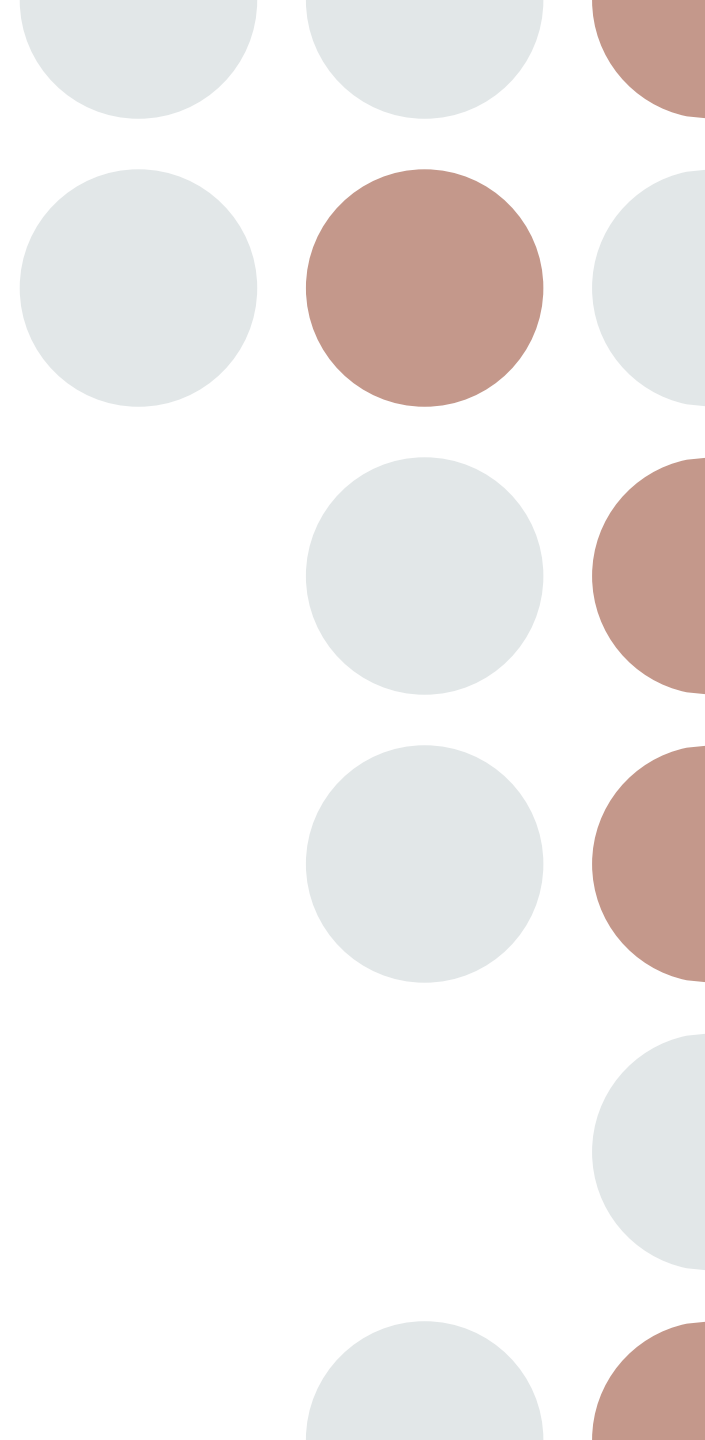
Péče jiné osoby (svěřenectví)

- Pečuje osoba příbuzná či dítěti blízká a známá, rodičům zůstává zachována rodičovská odpovědnost i vyživovací povinnost (k rukám pečující osoby)
 - osoba pečující má povinnost spolupracovat s OSPOD dítěte
 - osoba pečující může zastupovat dítě pouze v oblastech vymezených soudním rozhodnutím
 - Často prarodiče, přechodně
-

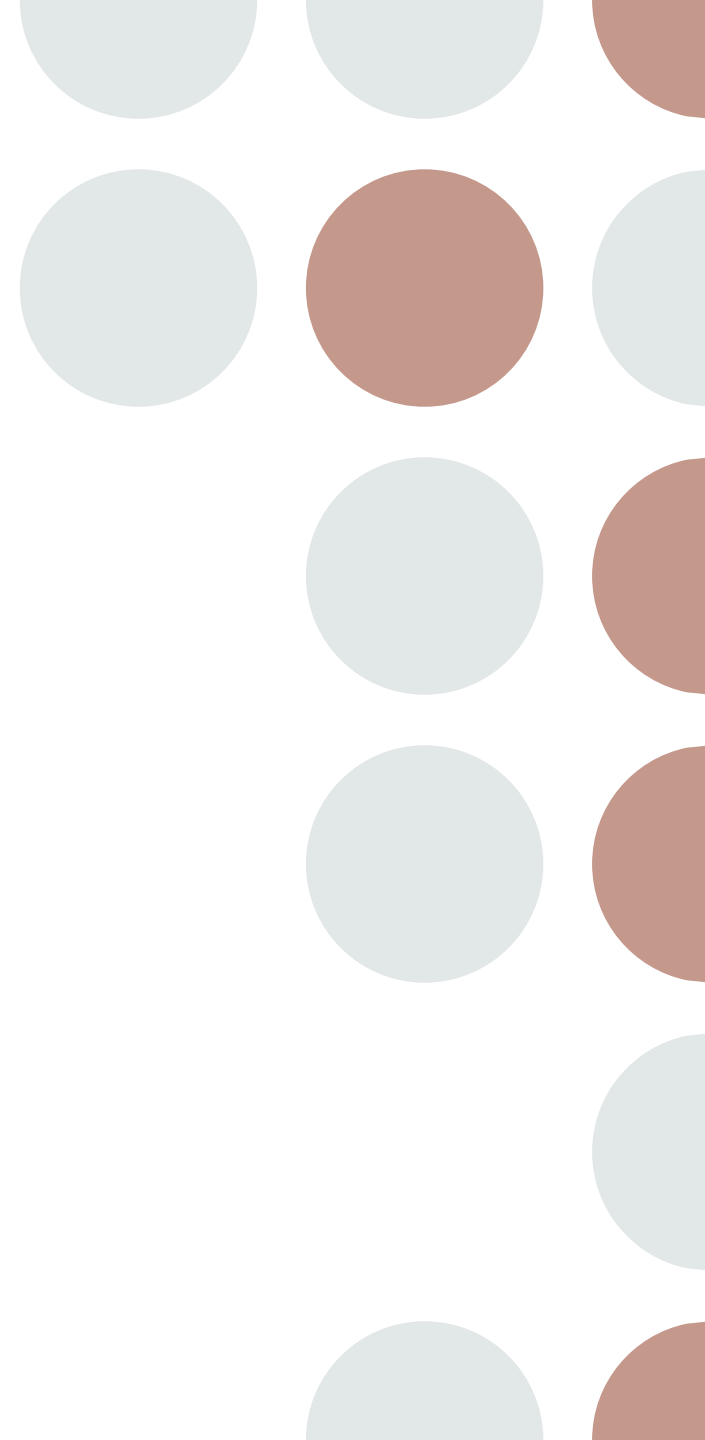
Pěstounská péče

- pečuje osoba vybrána krajským úřadem (tzv. zprostředkovaná pěstounská péče) nebo osoba dítěti příbuzná či jinak blízká (tzv. nezprostředkovaná pěstounská péče)
 - Rodiče - zachována rodičovská odpovědnost i vyživovací povinnost (výživné přechází na Úřad práce ČR, který vyplácí dítěti příspěvek na úhradu potřeb dítěte)
-

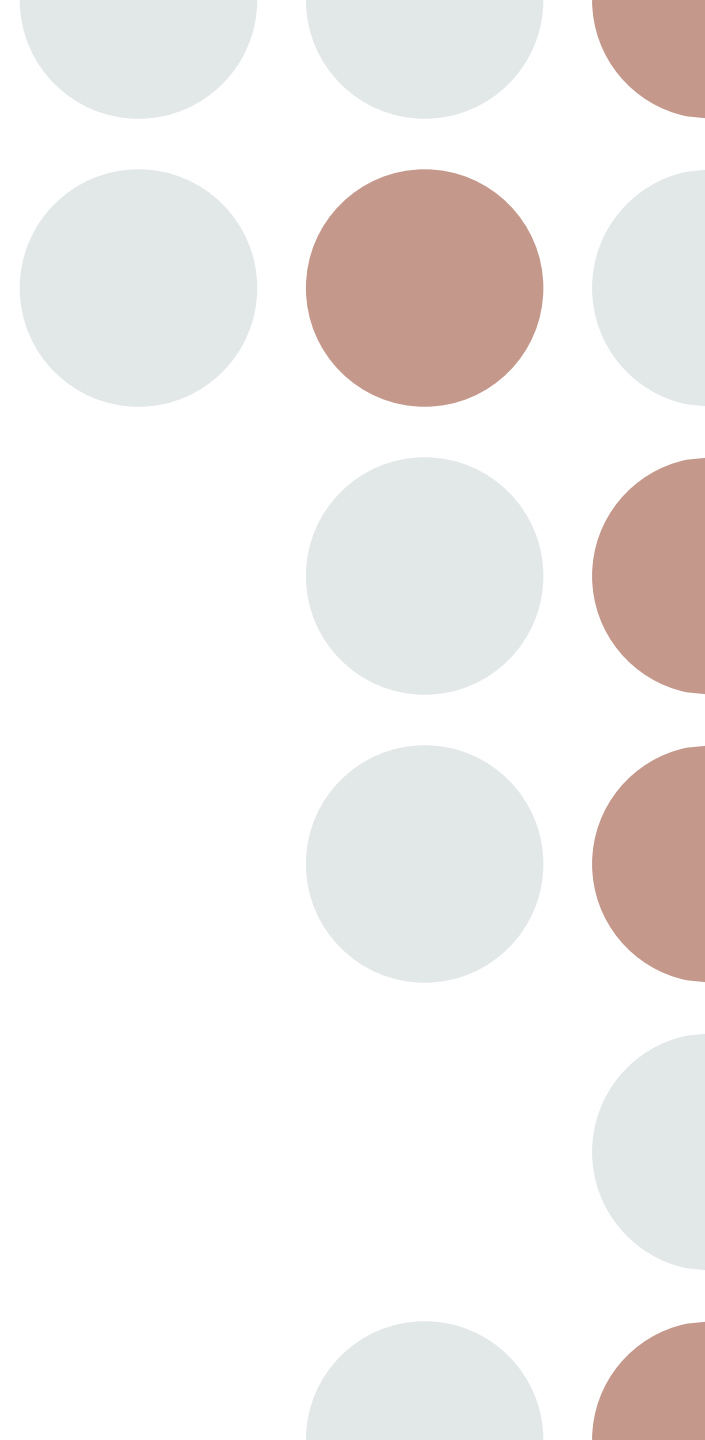
Pěstoun

- pěstoun má dále nárok na odměnu pěstouna nebo příspěvek při pěstounské péči a další dávky pěstounské péče
 - pěstounovi vznikají nová práva a povinnosti (např. povinnost spolupráce s doprovázejícím subjektem, povinnost vzdělávat, povinnost spolupracovat s OSPOD)
-

Pěstounská péče na přechodnou dobu

- krizový institut péče o ohrožené děti
 - dočasnou péč, nejdéle může trvat 1 rok, o svěření dítěte do PPPD rozhoduje soud vždy na návrh OSPOD
 - o dítě pečuje osoba, které byla proškolená a posouzena jako vhodná osoba k výkonu pěstounské péče krajským úřadem
 - Pěstoun má nárok na dávky v přechodné pěstounské péči a povinnosti viz. běžný pěstoun
-

Poručenství s osobní péčí

- není žádný z rodičů, který má a vykovává vůči dítěti **rodičovskou odpovědnost**
- poručník svým jmenováním nabývá shodných práv a povinností vůči dítěti, jako má rodič
- stává se jeho zákonným zástupcem, poručník **může** o dítě též osobně pečovat, pak se na něj pohlíží shodně jako na dlouhodobého pěstouna (má dávky pěstounské péče i práva a povinnosti pěstouna), **rodiči zůstává vyživovací povinnost k dítěti**, soudem stanovené výživné pak rodič

hradí k rukám Úřadu práce a dítěti náleží příspěvek na úhradu potřeb dítěte.

Osvojení (adopce)

- přijetí cizího dítěte za vlastní
 - dítěti zanikají právní vazby na původní biologickou rodinu a vznikají mu nové právní vazby k rodině osvojitele
 - do rodného listu se zapisují namísto rodičů osvojitelé
 - až na výjimky potřeba souhlas rodiče a též souhlas osvojovaného dítěte
 - osvojitelé nemají nárok na žádné speciální dávky či doprovázení.
-

